

Andrej Perko, psiholog

Pomoč padlim na izpitu iz umetnosti življenja

Pred dvema letoma (15. februarja 2008) je v 79. letu starosti umrl vsem Slovencem znani psihiater Janez Rugelj, nerazumljen, onemogočan, izzivalen, neomajno vztrajen pri svojem zdravniškem, človekoljubnem in znanstvenem delu in nazadnje le priznan (zlati red za zasluge). Izoblikoval je socialno-andragoško metodo celovitega zdravljenja alkoholikov in drugih ljudi v stiski in vizionarsko predvidel pomen celostnega aktiviranja ljudi na duhovnem in telesnem področju. Tisočrim je dal pedagoško-andragoško orodje za dvig z dna brez psihiatričnih zdravil, brez antidepressivov, zgolj z intenzivnim vsestranskim delovanjem. Garanjem. V Sloveniji nadaljuje njegovo delo doktor psihologije Andrej Perko v Kamniku.

Alenka Zgonik

z vsega vašega dela je čutiti veliko spoštovanje do vašega učitelja in terapevta dr. Ruglja. Kaj ste pri njem najbolj spoštovali?

Dr. Rugelj je bil pokončen človek, brezkompromisen borec z neizmerno življenjsko energijo, zato je lahko pomagal stotinam ljudi v stiski. Bil je vodja po naravi, karizmatičen človek, hkrati pa zelo razgledan in izobražen. Ljubil je literaturo in vse življenje neumorno raziskoval. Izobraževanje je bila stalnica v njegovem življenju. Njegovo veličino smo občutili predvsem tisti, ki smo ob njemu zrasli. V petindvajsetih letih, ki sem jih preživel z njim v različnih vlogah, kot pacient, pozneje kot terapevt in nazadnje sodelavec, sem se vseh teh lastnosti od njega preprosto nalezal. Na splošno je bil nerazumljen, vendar gato ni obremenjevalo. Nasprotno, nerazumevanje je pogosto izzival namerno, predvsem s provokativnimi izjavami v javnosti. Zavedal se je, da se družba zbudi in je pripravljena prisluhniti problemu šele, ko je izzvana. V nasprotnem gre vse v pozabo, mimo ušes, oči in tudi src ljudi.

Ali dosledno uporabljate njegovo metodo ali ste jo v čem posodobili, prilagodili drugačnim zahtevam? V čem ji sledite, kaj ste spremenili, nadgradili?

Sprva sem njegovemu delu sledil zelo dosledno, pozneje pa sem začel dodajati elemente, ki jim pripisujem pomemben

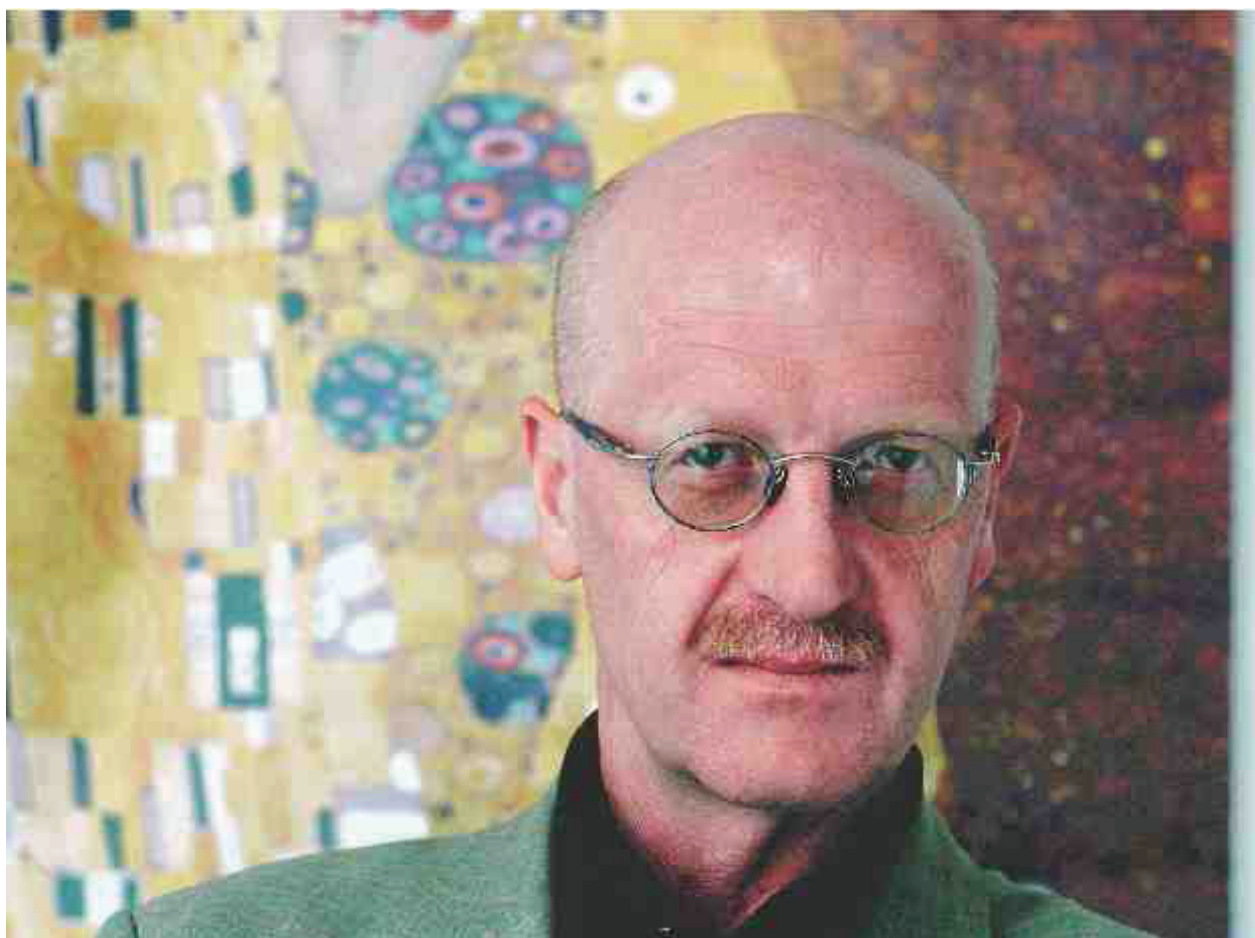
delež pri vsestranski osebnostni rasti ljudi, predvsem umetnost in kulturo. Nekatera terapevtska sredstva, ki se niso izkazala kot pomembna, pa sem z leti izpustil. A v jedru ostaja socialno-andragoška metoda dr. Ruglja pri mojem delu z ljudmi v stiski nespremenjena.

Dr. Rugelj je slovel po strogosti in doslednosti. Je mogoče pri ljudeh v stiski kaj doseči brez strogosti, avtoritete? Kakšne so vaše izkušnje?

Ob dolgoletnem spremljanju dela dr. Ruglja sem tudi sam spoznal, da je edinole avtoritativno vodenje pravi in uspešen način reševanja ljudi iz hude stiske, iz katere si sami ne morejo pomagati in za katere je imel dr. Rugelj navado reči, da so padli na izpitu iz umetnosti življenja. Gre za preprosto spoznanje: večina ljudi se znajde v stiski, ker so nekaj v svojem življenju počeli narobe. V začetnem obdobju urejanja vzroki njihovih težav niti niso najbolj pomembni. Treba je spremeniti nekaj v načinu njihovega življenja, funkcioniranja, da se problem reši posledično, sam od sebe. Seveda to ni lahka in hitra pot. Na tej poti potrebujejo vodjo, ki jih usmerja, včasih tudi avtoritativno zahteva spremembe. Če je človek pameten, bo zahtevam sledil. Počasi bo ponotranjil »nov način življenja« in boj bo dobljen. Bistvo je torej v doslednem izpolnjevanju programa terapevtskih sredstev socialno-andragoške metode. Samo želja po spremembi ni dovolj. Bistveno je, da smo pripravljeni nekaj storiti, da bi se izvlekli iz stiske. V skupinskem delu se ljudje s pomočjo terapevtskih sredstev, predvsem biblioterapije in avtoanalitičnega pisanja, sčasoma spopadejo tudi z vzroki svojih težav. Lahko bi rekli s »psihoterapijo v ožjem pomenu besede«. Socialno-andragoška metoda je namreč veliko več kot samo psihoterapija in kot taka tudi zahteva od terapevta, da kot avtoriteta tudi sam živi po načelih, ki jih od svojih ljudi »zahteva«. Strogost je neizogibna, drugače vse razvoden.

Kako bi opisali gonilno silo, ki vas žene, da vsak dan preberete na desetine dnevnikov, tednikov, utrinkov na obvezno berilo, kulturne prireditve, pohode ..., vodite pet skupin ljudi na teden in se posvečate vsakemu članu posebej, povrh pa sami izpolnjujete program, ki ga predpisujete drugim? Zakaj ste se posvetili temu poklicu, delu z ljudmi v stiski, ne samo z alkoholiki?

V začetku sem delal samo z alkoholiki. Vedno bolj so iskali pomoč tudi ljudje z drugačnimi stiskami in težavami. V svojih skupinah imam danes ljudi s spektrom različnih težav, na primer v partnerskih odnosih, s prehranjevanjem, fobijami, anksioznimi stanji, nekaj je narkomanov, alkoholikov, neuspešnih študentov ... Naša skupnost povezuje pet skupin in to zahteva seveda mojo popolno predanost, če hočem, da je delo kakovostno in pomoč učinkovita. Skrbim za dobro fizično kondicijo, da bi lahko bil kos vsem zahtevam dela.

Fotografija Igor Modic

Čutim se odgovornega do vseh ljudi, ki jih sprejemam v svoje skupine, in ne predstavljam si, da ne bi delal tako, kot delam, angažirano in z vsem srcem. To je moj način življenja, ki sem ga zavestno sprejel od dr. Janeza Ruglja.

Pred nekaj leti ste ustanovili tako imenovano kadetnico. Je vaš domislek? Kako je organizirana? Kakšen je njen namen? Vaše dosedanje izkušnje z njo?

Po intervjuju v Oni pred dvema letoma, v katerem sem govoril o pomenu očeta in matere pri vzgoji in vlogi enega in drugega starša za osebnostni razvoj otrok, se je name obrnilo kar nekaj staršev z odraslimi otroki, ki niso doštudirali ali se jim je zataknilo v srednji šoli. Ugotovil sem, da je večina živela v tako zastupljenih odnosih, da je bilo njihovo skupno bivanje ena sama bolečina. Tako se mi je porodila ideja, da ustanovim stanovanjsko skupnost za te mlade, falirane študente, jih umaknem iz družin, da bi v drugačnem okolju in pod drugačnim »režimom« končali študij in se okrepili za življenjske naloge, da bi lahko sprejeli odgovornost za svoje življenje v polni meri. Starši morajo sodelovati v skupinski terapiji skupaj s svojim otrokom, da vzajemno predelajo patologijo odnosov. Po nekem srečnem naključju sem takrat spoznal Vojka Gantarja, upokojenega vojaškega pilota nekdanje JNA, ki je bil pripravljen prevzeti stanovanjsko skupnost in zaživeti 24 ur na dan z njimi v najeti hiši. Določili smo pogoje skupnega bivanja: neuspešni študentje morajo brezpogojno najti zaposlitev in ob delu študirati, sami morajo zaslužiti in poravnati vse stroške najema hiše in druge izdatke za nemoteno delo skupnosti. Kadetnica – ime je dal upokojeni vojaški pilot – je stanovanjska skupnost po vzoru discipliniranega šolanja in vzgajanja mladih vojaških oficirjev. Po začetnih težavah je začela delovati približno tako, kot sem si v začetku zamišljal. Zdaj jo vodi drug upokojeni vojaški pilot, Enes Mašić skupaj z ženo Slavico. Tako je postala kadetnica nadomestna družina z »očetom«, ki je avtoriteta, izjemno pomembno pokri vajočo vlogo »matere« je neopazno prevzela žena. Za zdaj so v njej samo fantje in kaže, da bodo večinoma končali študij. S tem namenom je bila kadetnica tudi ustanovljena. Hkrati pa mladeniči razčiščujejo svoje odnose s primarno družino in se »usposablajo« za tvorbo in odgovorno življenje.

V zahodno medicino prodira holistični pogled na zdravje, ki ga povzema že stara antična maksima zdrav duh v zdravem telesu. Dualistični pogled, ki ločuje telo in dušo, izgublja veljavo, ker zdravljenje telesnih simptomov brez upoštevanja psiholoških dejavnikov in duhovnih potreb pomeni le lajšanje in podaljševanje bolezni, ne pripelje pa do razumevanja vzroka in ozdravljenja. Vi izrecno vztrajate pri odkrivanju vzroka za težave in delu na sebi. Kaj pomeni: delo na sebi?

Delo na sebi je ponesrečen izraz, ki nič ne pove, se pa imenitno sliši. A če vztrajava pri njem, pomeni predvsem odgovorno opravljanje in sprejemanje vseh nalog, ki nam jih življenje nalaga. Da jih lahko opravimo, je potrebna velika disciplina. Opažam, da bi ljudje radi hitro rešili stiske, v katerih so se znašli, še najbolje bi bilo, da jim jih reši nekdo drug, na primer terapevt. Redki razumejo, da je treba za rešitev lastnih stisk vložiti zelo veliko energije, truda, to pa je mogoče le z discipliniranim delom na različnih življenjskih področjih. Di-

sciplina je prvi pogoj za ustvarjalno in svobodno življenje.

Trdite tudi, da psihiatrija ni potrebna, da preženemo fobije?!

Moja izkušnja je že takšna. Kar nekaj ljudi je prišlo k meni z različnimi fobijami. Te so izginile v nekaj mesecih, čeprav so nekateri prej leta obiskovali psihiatre. Seveda so morali disciplinirano izpolnjevati program dela v skupini.

Do uvida (o vzroku za svoje težave), se pravi pogleda resnici v oči, je dolga pot, od

ka stopnjuje do te stopnje, da preprosto ne da več dihati. Takrat je človek zrel za spremembe in nekateri so pripravljeni napraviti vse, da se stiske rešijo. Ti navadno pridejo po pomoč. Mnogi pa iščejo samo tolažbo in niso pripravljeni ali sposobni radikalno spreminjati svojega življenja.

Do samega uvida ni nujno, da vodi dolga pot. Lahko je kratka in hitra. Vendar samo uvid tudi ni dovolj. Menim celo, da na začetku urejanja niti ni tako nujen. Pomembnejše je, da se človek aktivira, da z

vrhovih se uvidi lahko vrstijo drug za drugim. Ob tako aktivnem življenju se spreminjamo tudi sami kot ljudje in stiske izzvenijo same po sebi. Seveda to ni lahka pot. Je naporna, vendar za tiste, ki so pripravljeni vložiti toliko truda za dvig iz stiske, tudi uspešna in samouresni čujoča.

Priporočate disciplinirano rutinsko delo. Zakaj vsak dan, brez prekinitev? Mladi izenačujejo rutino in dolgčas. Kakšna je zveza med rutino in ustvarjalnostjo?

Zgolj dosledno in poglobljeno delo lahko pripelje do rezultatov. Z drugimi besedami gre za osebno disciplino, ki jo Scott Peck v knjigi Ljubezen in duhovna rast označuje za osnovno orodje za preseganje stiske in označenosti. Življenje obsega vrsto težav in z malo discipline lahko rešimo le malo težav, z veliko discipline pa skoraj vse. Mladi seveda enačijo disciplino z dolgčasom, ker delujejo po principu ugodja, imeti se fino in se zabavati. To jim predstavlja »svobodo« – da delajo tisto, kar si želijo, in ne tudi tistega, kar morajo. Če takšen slog življenja nebrzdano nadaljujejo in jim postane smisel življenja, prej ali slej pridejo do roba in se izgubijo v morju težav.

Vsakdo izmed nas mora v svojem življenju najti smisel. Zelo pomembno je, da najdemo področje dela, kjer lahko uresničimo svoj ustvarjalni potencial, ki nam ga ne more nihče vzeti. Dr. Rugelj je govoril o magnetnem centru človeka, ki se udejanja v njegovem ustvarjalnem delu. Takšno življenje pa zahteva dosledno disciplino, skoraj že rutino, trdo delo, ki človeka na koncu osmisli.

Katera motnja je najbolj razširjena med vašimi zdravljenci? Nevroze? Kdo izmed njih ima največ možnosti za dvig na višjo raven kakovosti življenja?

Vsi smo po malem nevrotiki. Problem je, če nam nevroza tako zablokira življenje, da nas posrka vase, da smo nesposobni tvorno delovati v vsakdanjiku in se ne moremo sproščeno veseliti odnosov z najbližjimi, ker naše je notranje trpljenje premočno.

Tudi pri alkoholikih, drugih zasvojenecih, pri težavah v partnerskih odnosih itd. je ponavadi v ozadju nevroza. Vedno več se pojavlja tudi motenj osebnosti. Za nevrotika je značilno, da se zmore zazreti vase, da je sposoben predelati svoje stiske in lahko pride do uvida. Pri človeku z osebno motnjo je to težje. Vzroke svojih težav iščejo v drugih in so brez »sposobnosti uvida«. Njihovo zdravljenje je dolgotrajno in žal, največkrat neuspešno.

Današnja družba, njene vrednote – dejansko lahko govorimo bolj o eroziji vrednot – je prav idealna za porajanje borderline osebnosti. Levji delež pri tem pa ima družina, predvsem matere, ki niso sposobne slediti potrebam svojih otrok. Skoraj vsi ljudje, ki pri meni iščejo pomoč, so globoko ranjeni v odnosu s svojimi starši in v procesu urejanja morajo te boleče odnose rešiti.

Alkoholikov je desetina Slovencev (200.000), nevrotikov in psihotikov verjetno veliko več. Si zasvojenec sploh lahko pomaga sam, brez strokovne pomoči?

Človek, ki je zasvojen ali pa v tako hudi stiski, da si sam ne more več pomagati, potrebuje strokovno pomoč. Poznamo tudi izjeme, ko nekdo preneha na primer piti sam. Vprašanje pa je, ali je s tem rešil svoj osnovni problem, odnose z najbližjimi itd. Abstinenca je prvi pogoj zdravljenja zasvojenec. Pravo zdravljenje poseže na vsa področja življenja takšnega človeka – v bistvu gre za zapoznelo dozorevanje. Osnovni terapevtski program urejanja traja tri leta.

tam pa do vizije in samouresni čitve pa še daljša. Kako to gre? Zakaj se tako branimo resnice o sebi?

Resnica o sebi je dostikrat boleča, človek se po naravni poti brani pred bolečino z vrsto obrambnih mehanizmov. Ti obrambni mehanizmi so nam v življenju največkrat koristni, ker nam omogočajo preživetje. Drugače je takrat, ko uporabljamo obrambo pred neprijetno resnico, da je z našim življenjem nekaj narobe, ne oziraje se na to, ali smo za to krivi sami ali je kdo drug. Ta resnica je vedno boleča in od človeka zahteva, da se z njo sooči. Pot do soočenja je navadno dolga, ko se stiska člove-

ka stopnjuje do te stopnje, da preprosto ne da več dihati. Takrat je človek zrel za spremembe in nekateri so pripravljeni napraviti vse, da se stiske rešijo. Ti navadno pridejo po pomoč. Mnogi pa iščejo samo tolažbo in niso pripravljeni ali sposobni radikalno spreminjati svojega življenja. Do samega uvida ni nujno, da vodi dolga pot. Lahko je kratka in hitra. Vendar samo uvid tudi ni dovolj. Menim celo, da na začetku urejanja niti ni tako nujen. Pomembnejše je, da se človek aktivira, da z vrhovih se uvidi lahko vrstijo drug za drugim. Ob tako aktivnem življenju se spreminjamo tudi sami kot ljudje in stiske izzvenijo same po sebi. Seveda to ni lahka pot. Je naporna, vendar za tiste, ki so pripravljeni vložiti toliko truda za dvig iz stiske, tudi uspešna in samouresni čujoča. Priporočate disciplinirano rutinsko delo. Zakaj vsak dan, brez prekinitev? Mladi izenačujejo rutino in dolgčas. Kakšna je zveza med rutino in ustvarjalnostjo? Zgolj dosledno in poglobljeno delo lahko pripelje do rezultatov. Z drugimi besedami gre za osebno disciplino, ki jo Scott Peck v knjigi Ljubezen in duhovna rast označuje za osnovno orodje za preseganje stiske in označenosti. Življenje obsega vrsto težav in z malo discipline lahko rešimo le malo težav, z veliko discipline pa skoraj vse. Mladi seveda enačijo disciplino z dolgčasom, ker delujejo po principu ugodja, imeti se fino in se zabavati. To jim predstavlja »svobodo« – da delajo tisto, kar si želijo, in ne tudi tistega, kar morajo. Če takšen slog življenja nebrzdano nadaljujejo in jim postane smisel življenja, prej ali slej pridejo do roba in se izgubijo v morju težav. Vsakdo izmed nas mora v svojem življenju najti smisel. Zelo pomembno je, da najdemo področje dela, kjer lahko uresničimo svoj ustvarjalni potencial, ki nam ga ne more nihče vzeti. Dr. Rugelj je govoril o magnetnem centru človeka, ki se udejanja v njegovem ustvarjalnem delu. Takšno življenje pa zahteva dosledno disciplino, skoraj že rutino, trdo delo, ki človeka na koncu osmisli. Katera motnja je najbolj razširjena med vašimi zdravljenci? Nevroze? Kdo izmed njih ima največ možnosti za dvig na višjo raven kakovosti življenja? Vsi smo po malem nevrotiki. Problem je, če nam nevroza tako zablokira življenje, da nas posrka vase, da smo nesposobni tvorno delovati v vsakdanjiku in se ne moremo sproščeno veseliti odnosov z najbližjimi, ker naše je notranje trpljenje premočno. Tudi pri alkoholikih, drugih zasvojenecih, pri težavah v partnerskih odnosih itd. je ponavadi v ozadju nevroza. Vedno več se pojavlja tudi motenj osebnosti. Za nevrotika je značilno, da se zmore zazreti vase, da je sposoben predelati svoje stiske in lahko pride do uvida. Pri človeku z osebno motnjo je to težje. Vzroke svojih težav iščejo v drugih in so brez »sposobnosti uvida«. Njihovo zdravljenje je dolgotrajno in žal, največkrat neuspešno. Današnja družba, njene vrednote – dejansko lahko govorimo bolj o eroziji vrednot – je prav idealna za porajanje borderline osebnosti. Levji delež pri tem pa ima družina, predvsem matere, ki niso sposobne slediti potrebam svojih otrok. Skoraj vsi ljudje, ki pri meni iščejo pomoč, so globoko ranjeni v odnosu s svojimi starši in v procesu urejanja morajo te boleče odnose rešiti. Alkoholikov je desetina Slovencev (200.000), nevrotikov in psihotikov verjetno veliko več. Si zasvojenec sploh lahko pomaga sam, brez strokovne pomoči? Človek, ki je zasvojen ali pa v tako hudi stiski, da si sam ne more več pomagati, potrebuje strokovno pomoč. Poznamo tudi izjeme, ko nekdo preneha na primer piti sam. Vprašanje pa je, ali je s tem rešil svoj osnovni problem, odnose z najbližjimi itd. Abstinenca je prvi pogoj zdravljenja zasvojenec. Pravo zdravljenje poseže na vsa področja življenja takšnega človeka – v bistvu gre za zapoznelo dozorevanje. Osnovni terapevtski program urejanja traja tri leta.

Vklju čuje reden tek, hojo v hribe, branje oziroma biblioterapijo kot najpomembnejše terapevtsko sredstvo in avtoanalitično pisanje ter še številna druga vzgojnoterapevtska sredstva. Kot kažejo že dragocene izkušnje dr. Ruglja, je toliko časa potrebno, da človek ponotranji spremembe. Sledi vsaj sedemletni nadaljevalni program in šele potem je sposoben vračati drugim, kar je s spremembami pridobil.

Kako okolje sprejema dvig človeka iz stiske? Vajeno ga je kot izgubljenca, iz ka-

nemo ob svojih »napakah« panični in poskušamo slediti priporo čilom vzgojnih priročnikov. Tako se današnji starši ukvarjajo predvsem s svojimi občuti krivde, kje vse so ga polomili v odnosu do otrok, in begajo od ene knjige do druge. Ne doumejo, da problem ni v tem, kaj bodo oni napravili z otrokom ali za otroka, ampak kaj bodo storili za dober partnerski odnos in za svojo osebnostno rast. Ljubeč odnos med starši je najboljše vzgojno sredstvo. Prva starševska naloga je vzgoja samega sebe. To ni se-

snici so zatajili oboji, matere in očetje. Očetje zlasti zato, ker niso opravili svoje osnovne naloge in čustveno »odtrgali« otrok od mater ter jim tako omogočili normalen prehod v svet, kjer naj bi sprejeli odgovornost za življenje. Le tako imajo potem ti sinovi možnost ustvariti skupaj z ženo novo zdravo družino in kakovosten odnos.

Na drugi strani pa se pojavlja vedno več samozadostnih mladih deklet, ki se povzoru matere, ki je morala skrbeti za vse, obna-

gost: nihlizem in mladi. Ko govori o zatonu zahodne kulture, razvrednotenju vseh vrednot, ugotavlja, da prihodnost za mlade ni več obljuba, ampak grožnja. Kako naj v tej brezperspektivnosti še najdejo smisel? K temu širšemu družbenemu kontekstu dodajmo še nespodbudno ali celo patološko stanje v primarnih družinah in dobimo mlade, ki ne vidijo nobene svetle točke za svojo prihodnost. S takšnimi mladimi se srečujem vsak dan. Pomoč je mogoča, če je vsa družina pripravljena na spremembo. So pa tudi redki posamezniki, ki zmorejo moč, da se rešijo patologije primarne družine s pomočjo skupine sami.

Zakaj tako težko sprejemamo samozavestne in ponosne posameznike brez kompleksov? Dr. Rugelj je že bil tak. V naši kulturi je zelo razširjeno dajanje v nič, ki je, kakor piše Alenka Rebula v Globinah, ki so nas rodile, »ključna vzgojna vrednota evropske kulture in osnovni vzorec socializacije«. Otrok, ki se navdušuje nad seboj, v našem okolju ni sprejet, odrasel pa še manj. Važičev in napihnjenec ne jemljemo resno, še slabše pa se godi ponosnim posameznikom brez kompleksov. Okolje jih doživlja kot nevarne in moteče elemente in jih poskuša razvrednotiti. Ali so ponos, čast, dostojanstvo pozabljene vrline?

Vsakdo, ki izstopa iz povprečja, je za našo družbo moteč, tudi tisti, ki izstopajo po svojih sposobnostih, pridnosti in uspehih. Takšne ljudi je treba onemogočiti, kar spada v kontekst bleferstva in sprenevedanja današnje družbe – zlasti slovenske. Gre za zlaganost moderne družbe, njeno brezcilnost in izgubo vsakega smisla ter odgovornosti.

Dr. Rugelj je trdil, da si mora odrasel posameznik, zlasti intelektualac, ustvariti svoje lastno mnenje o bistvenih življenjskih vprašanjih. Se strinjate?

Seveda se strinjam. Vendar je glavna ovira v tem, da danes v družinah in šolah vzgajamo konformiste in tragika teh ljudi je, da sploh nimajo mnenja. Tako ga tudi spreminjati ne morejo. Pokon čen, zrel človek mora imeti mnenje o bistvenih življenjskih vprašanjih, ga znati zagovarjati in ga biti po premisleku tudi sposoben spreminiti. In pokojni dr. Janez Rugelj je bil ravno zaradi svoje pokončne drže in svojih jasnih stališč, ki so bila pogosto nasprotna konformističnemu mnenju večine, kamen spotike povprečni slovenski javnosti.

Foto Mavric Pivk

terega ne bo nič. Ko je bil nekdanji cvekar Daniel Pennac že slaven francoski pisatelj, si je njegova mati ogledala dokumentarec o njegovih uspehih in se nazadnje obrnila k svojemu drugemu sinu: »Misliš, da se bo kdaj izvelel?« Ali družba spremeni svoj pogled na »izgubljenca« enako težko, kakor se on sam preobrazi v odgovornega človeka?

Družba težko sprejme ne samo dvig človeka iz stiske, ampak tudi vsakršno drugačnost. Ljudje rabimo grešne kozle, črne ovce in neuspešne posameznike, da se lahko sami bolje počutimo oziroma doživljamo kot zdrave. Tudi v družini je tako. Otrokom je dana neka vloga, nekaterim tudi zgubljena, šibkega člana družine. Kadar posameznik to vlogo preseže, ga preostali člani družine poskušajo podzavestno (ali pa kar zavestno) na vsak način potisniti nazaj v prejšnje stanje. Potrebujejo šibkega, ne sposobnega, slabega, kajti vloge so razdeljene. Redkim se posreči preseči zaznamovanost, tako da družba in družina to sprejmeta, vendar morajo resnično napraviti »kopernikanski« življenjski preobrat.

Staršem dosledno svetujete, naj poskrbijo zase, tako bodo najbolj koristili otrokom. Večina nas je bila vzgojenih v prepričanju, da je to sebično.

Današnji čas je resnično malo nor. Starši so bombardirani s stotinami knjig in priročnikov o vzgoji, ki jim svetujejo, kako naj ravnajo, da se bo njihov otrok normalno razvijal. Ker seveda nismo idealni, posta-

bično, ampak nujno, če hočemo, da bo otrok razvil zdravo osebnost ter zapustil dom in starše.

Eden od problemov današnje družbe je, da ni očetov. Ne samo slovenski. Moškega naredi za očeta ženska s tem, ko ga prizna za očeta. So torej krive ženske, da ni očetov? Kako iz neočetov narediti očete? Ali nismo danes pomešali vlog? Da od moških zahtevamo, da prevzemajo ženske naloge, ženske pa segajo na moška področja (pri tem pa od njih pričakujejo isto kot v pradedni, varnost, zaščito itd)? Ali pač je za neočete kriva že v otroštvu zlomljena volja?

Problem odsotnih očetov ni preprost, večplasten je. Pa ne gre samo za odsotnega očeta. Vprašanje je tudi, kaj je z materami in kakšna je njihova vloga. Res je, da tudi k meni prihaja vedno več moških, ki so v nekem smislu zlomljeni. Ob oblastnih, posesivnih materah niso razvili svoje »moškosti«. Očetje so se umaknili ali zaradi svoje prvotne zlomljenosti, ki izhaja iz odnosa s primarno družino, predvsem materjo ali pa ne prenašajo dominantnih žena. Ti svoje vloge očeta ne odigrajo, prav tako tudi ne vloge moža. Zato so tudi žene globoko razočarane. Kot nadomestek moža se »polastijo« otrok, zlasti sinov, in jih »naredijo« za nadomestne partnerje. Prav zato je odmik od matere, ki je prvi pogoj odraslosti, prežet z občutki krivde. Predstavljajte si, kaj to pomeni, ko si takšen sin ustvarja novo družino. V re-

šajo kot možače in tako že v osnovi odbija urejene in zrele mladeniče od sebe.

Problem je tudi apatična mladina. Tudi k vam prihajajo mladi, ki ne vedo, kaj bi s seboj. Ni to splošen pojav v zahodni družbi. Jih je mogoče odtajati?

Problem mladih je odlično opisal filozof Umberto Galimberti v svoji knjigi Grozljivi

Ej, nekdo verjame vame!

Ne morem verjeti, da mi je nekdo rekel, kar mi je danes med sestankom rekel Enes, govoreč o rezultatih skupinske terapije, ki so menda le desetodstotni. Zamahnil je z roko, zaklel in izstrelil: »Briga mene za tih deset posto, ko jih j****!! Ja verujem u vas šestoricu. Ja ne bi bio ovdje, da ne bi verovao u vas.« To je neopisljivo. Tiste velike, mirne, rjave oči, odločen izraz na licu, prijazen glas, ki je, velikokrat bučen in nemalokrat oster, a tudi miren in zna biti celo poln nekakšne trmaste miroljubnosti, izrekel zame najlepše besede na tem svetu. Ja, Enes jih je zinil in teh nekaj besedic meni pomeni več kot kakršni koli uspehi ...

Nekdo verjame vame! V Mene. Ej, halooo! Vame verajmejo, v moje sposobnosti, v mojo pamet, v mojo zblojeno, na pol noro pribežališče traparij, podivjanih misli, zatočišče prismuknjenosti, v ... kar koli že, saj ni važno. V mene! ...

Enes je zame poglavica, je človek, ki mu verjamem ...

Dol mi visi za rezultate, objavljene v zdravniških, psihiatričnih biltenih, strokovnih zbornikih, znanstvenih revijah, člankih, ki obnavljajo mentalne bolezni in rehabilitacijske dosežke skupinskih terapij. Ne zanima me, ne gane me! Neverniki vseh dežel, združite se! Dol z njimi, ker nekdo verjame vame, verjame, da mi bo uspelo, da se bom zmazal, da se bom prebil, vstopil prerojen v resnični svet, krut, nepravilen, a obenem brezmejno lep, prečudovito nepredvidljiv svet, katerega danes le od daleč opazujem in si želim, da bi postal del prekrasnih življenjskih barv, živopisne mavrice življenja. Jaz bi rad živell!

Iz dnevnika enega od kadetov, 4. 10. 2009